

Οι Πολύτεκνοι και... τὰ ποντίκια!

Ἰωάννα Σκαρλάτου,
Θεολόγος καὶ Ψυχοπαιδαγωγός μετεκπαίδευση
στήν κλινική ψυχολογία παιδιῶν καὶ ἐφήβων στό ΕΚΠΑ.

«... Τή θυμᾶται ἡ

Ἐλεονώρα ἐκείνη τήν ἀπρόσμενη παύση τῆς ὁμιλίας τοῦ ψυχιάτρου. Τό κόκκινο στυλό εἶχε κατρακυλήσει ἀπό τὰ δάχτυλά του καί ἡ ματιὰ του γιά λίγα δευτερόλεπτα εἶχε αἰχμαλωτιστεῖ ἀπό τή θέα τοῦ ἀνοιχτοῦ παραθύρου. Παιδιά ἔπαιζαν στήν ἀπέναντι πλατεία...

»Γιατί κάνατε τόσα παιδιά; Τό φυσιολογικό εἶναι ἡ ἀπόκτηση μέ-
χρι δύο παιδιῶν. Ἀπό ἐκεῖ καί πέρα κάνουμε παιδιά γιατί μέ αὐτό
τόν τρόπο καλύπτουμε δικά μας συναισθηματικά κενά. Ἀγα-
πητοί μου γονεῖς, πόσο μοιάζετε μέ τὰ ποντίκια!...».

Σύμφωνα μέ τίς «Βιολογικές Βάσεις Συμπεριφορᾶς», ἡ ἐπιστήμη τῆς Ψυχολογίας θεωρεῖ ὅτι κάθε εἶδος βιολογικά ὀδηγεῖται στή συχνή ἀνα-
παραγωγή ὅταν ἀπειλεῖται. Καί φέρνει ὡς παράδειγμα τὰ ποντίκια,
τά ὁποῖα, ἐπειδή ζοῦν σέ ἓνα ἀφιλόξενο περιβάλλον, ἐπενδύουν στήν
ἀπόκτηση τῶν πολλῶν ἀπογόνων γιά νά διαιωνιστεῖ τό εἶδος τους (τό
κάθε ποντίκι γεννᾷ κατά μέσο ὄρο τριάντα μέ σαράντα ἀπογόνους).

• Τί ὀρίζεται ὁμως ὡς «φυσιολογικό» στήν ἐπιστήμη τῆς ψυ- χολογίας;

Κάτι πού παρουσιάζεται σέ μεγάλη συχνότητα (καταστάσεις, συμπε-
ριφορές, αἰσθήματα). Ἄρα, κατά αὐτόν τό ὀρισμό, ἡ πολυτεκνία εἶναι
ἓνα φαινόμενο πού δέν θεωρεῖται ὡς τυπικό-φυσιολογικό γιά τούς πολ-
λούς ἀνθρώπους!

Ἰσχύει, ὅμως, ἡ ἄποψη ἀρκετῶν ἀνθρώπων ὅτι οἱ πολύτεκνοι εἶναι
ἀνεύθυνοι καί ἔχουν ὅλα τὰ παιδιά τους παραμελημένα; Καί ἂν ὄντως
ἡ ὑπαρξη μεγάλου ἀριθμοῦ παιδιῶν σέ μία οἰκογένεια ἐκ τῶν πραγμά-
των εἶναι καθοριστικός παράγοντας μή ἐνασχόλησης καί ἀδιαφορίας τῶν
γονέων ἔναντι τῶν παιδιῶν
τους, τότε γιατί στίς οἰκο-
γένειες μέ ἓνα ἢ δυό παιδιά
παρουσιάζονται «ἀποκλί-
νουσες» συμπεριφορές; Σέ
αὐτές τίς «φυσιολογικές»
οἰκογένειες τοῦ ἑνός ἢ δυό
παιδιῶν δέν θά ἔπρεπε ὅλα
τά παιδιά νά εἶναι ἰσορρο-
πημένα; Γιατί σέ αὐτή τήν
περίπτωση οἱ γονεῖς δέν
θεωροῦνται ἀνεύθυνοι καί
εἶναι δεδομένος ὁ χρόνος

Ἡ κα Σκαρλάτου μέ τὰ χαριτωμένα
8 παιδιά τῆς Ὑπερπολύτεκνης
Οἰκογένειας
Βασιλείου
καί Μαριάννας
Ἀγυροῦ.

της άσχολίας τους μέ τά παιδιά τους;... Τά παιδιά μιås πολýτεκνης οικογένειας είναι έξ άρχής προορισμένα για νά άποκτήσουν κάποια διαταραχή στην ψυχική τους ύγεια;

Έχει άποδειχθεί ότι ή συναισθηματική ανάπτυξη του κάθε παιδιού πραγματοποιείται μέσα από την άλληλεπίδραση μέ τό περιβάλλον, τίς έπιρροές που δέχεται από αυτό και τίς άτομικές του έμπειρίες. Μέ αυτή τή διαδικασία, οι πρώιμες συναισθηματικές έμπειρίες διαμορφώνουν την άρχιτεκτονική του έγκεφάλου και ένσωματώνονται σε αυτήν. Οι έμπειρίες, λοιπόν, ένός παιδιού και ή συναισθηματική του ανάπτυξη ξεκινούν από τή βρεφική ήλικία και οι συνέπειές τους συνεχίζονται σε όλη τή διάρκεια τής ζωής του (National Scientific Council on the Developing Child, 2004).

Η κατάλληλη και σταθερή αντίδραση του κάθε γονέα οδηγεί στην ανάπτυξη μιås σχέσεως άσφαλούς δεσμού, που μέ τή σειρά της φαίνεται νά συμβάλλει θετικά στην κοινωνικοποίηση και την ανάπτυξη ύγιων σχέσεων καθ' όλη τή διάρκεια τής ζωής (Shaffer, Kip, Wod, & Willoughby, 2013).

Τραυματικές έμπειρίες, κατοποίηση και παραμέληση του παιδιού επηρεάζουν τή λειτουργία του έγκεφάλου, κυρίως μέσα από τή βιοφυσιολογική αντίδραση του στρές και τίς νευροχημικές άλλαγές που αυτή συνεπάγεται, έρμηνεύοντας τίς συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες που συχνά εκδηλώνονται σε αυτές τίς περιπτώσεις (Glaser, 2000).

Η θεωρία του Συναισθηματικού Δεσμού είναι εκείνη που εισάγει τό κάθε παιδί στην έννοια τής κοινωνικής συναλλαγής. Ο τρόπος μέ τον όποιο οι γονείς διαμορφώνουν τή σχέση μέ τό παιδί τους, από τίς πρώτες ήμέρες τής ζωής του, άποτελεί πρότυπο και βάση για την μετέπειτα ζωή του. Η ικανότητα των παιδιών νά δημιουργούν φιλίες και νά άποκοτύν κοινωνικές δεξιότητες, ξεκινά από τά πρώτα χρόνια τής ζωής τους (Bowlby, 1969).

• Άρα... άν μία μητέρα έχει περισσότερα παιδιά ένδέχεται νά τά παραμελήσει ή νά τραυματίσει ψυχολογικά κάποιο άθελά της;

Δημοσιεύσεις προβάλλουν ότι μία μητέρα είτε έχει ένα παιδί είτε δώδεκα ή άγάπη της και ό τρόπος έκφρασης των συναισθημάτων της είναι ό ίδιος. Ένας γονιός που παραμελεί τά παιδιά του, θά παραμελούσε και ένα άν είχε μόνο.

Η ρύθμιση του γονεϊκού συναισθήματος (σε αντίθεση μέ τή συχνή έκφραση θυμού, άγχους, θλίψης ή συναισθήματα άγχους και θυμού, ως αντίδραση -για παράδειγμα- στο κλάμα του βρέφους) και ή άρμονική σχέση μεταξύ των γονέων, προάγουν τή φυσιολογική διέγερση και ρύθμιση και κατ' έπέκταση τή συναισθηματική ανάπτυξη του κάθε παιδιού (Leerkes & Parade, 2015).

Σύμφωνα μέ την έξελικτική θεωρία του Δαρβίνου, έχουμε έπιβιώσει εξαιτίας ένός δυνατού γονιδίου, αλλά ό Vero Copner Wynne Edwards (1962) άπέδειξε ότι πολλές συμπεριφορές των ειδών έξελίχτηκαν όχι για τό δικό τους καλό, αλλά για τό γενικό καλό του είδους τους.

• Ένδέχεται όντως ή έπιθυμία για άπόκτηση πολλών παιδιών νά έχει επηρεαστεί από την έξέλιξη των ειδών στη φύση;

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι λογικὴ καὶ νοερά, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ πρέπει νὰ διακρίνεται ἀπὸ αὐτὴ τῶν ζώων, γιατί αὐτὰ ἔλαβαν ψυχὴ γήινη, ὄχι βέβαια ἀπὸ τὴν τύχη, κατὰ τὴ «θεωρίαν τῆς ἐξέλιξης», ἀλλὰ γιατί ἔτσι τὴ δημιούργησε ὁ Θεός:

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεός ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐγένετο οὕτως καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κῆτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἐρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλὰ». (Γεν. 1, 20-22).

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δημιουργήθηκε «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ (Γεν. 1, 26). Ὁ δὲ Μέγας Ἀθανάσιος ἀναφέρει ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὑπαρξιακὴς ἀναζητήσεις, συλλαμβάνει τὴν ἔννοια τοῦ Δημιουργοῦ καὶ ἄλλα ὑψηλὰ νοήματα, καὶ βέβαια δημιουργήθηκε ἀθάνατη, συνεχίζει δηλ. νὰ ὑπάρχει καὶ μετὰ τὸ σωματικὸ θάνατο, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τῶν ζώων, ἐπειδὴ εἶναι γήινη, ἐπιζητεῖ τὰ γήινα καὶ πεθαίνει μαζί μὲ τὸ σῶμα.

Σύμφωνα μὲ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, τὰ παιδιά μας δὲν εἶναι ποντίκια, κουνελάκια ἢ ἀριθμοί, ἀλλὰ εἶναι ξεχωριστές-μοναδικές καὶ ἀνεπανάληπτες ἔμψυχες προσωπικότητες. Μάλιστα, «ὁ ἄνθρωπος, σὰν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀπεριόριστο ὑποκείμενο, πού σκέπτεται καὶ ἐνεργεῖ καί, ἐξαιτίας τῆς ὁμοιοτήτάς του μὲ τὸ Θεό, μετέχει ὄλο καὶ πλιό πολὺ, μὲ τίς ἀρετές, στὴν ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ» (π. Δημ. Στανιλοάε).

• Ὁ στόχος δέν εἶναι ἡ ἀπόκτηση ἐνός ἀριθμοῦ παιδιῶν, ἀλλὰ ἡ σωστὴ ἀνατροφή ὅσων παιδιῶν μᾶς χαρίσει ὁ Θεός.

Ἡ γυνὴ «σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν (οἱ σύζυγοι) ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῶ μετὰ σωφροσύνης» (Α' Τιμ. 2, 15), ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὁ δὲ Ἅγιος Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐρμηνεύοντας τὸ χωρίο, σχολιάζει ὅτι «μέσω τῆς τεκνογονίας» ἔννοεῖ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐπιμελή φροντίδα, τὴν πρόνοια καὶ τὸ χρέος τῆς ὠφέλιμης παιδαγωγίας, ἀπὸ τοὺς γονεῖς, γιὰ τὸ κάθε παιδί πού στέλνει ὁ Πανάγαθος Θεός. Ἔτσι οἱ σύζυγοι ἀλληλοστηριζόμενοι μὲ τὴν ἀμοιβαία πίστη καὶ ἀγάπη, θά ἐπιτύχουν ἀπὸ κοινοῦ τὸν ἀγιασμό καὶ τὴν σωφροσύνη.

Ἡ ἀπόκτηση τοῦ κάθε παιδιοῦ εἶναι πολύτιμο δῶρο τοῦ Θεοῦ, προκειμένου νὰ τὸ μεγαλώσουμε «ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. 6, 4) καὶ θά μᾶς ζητήσει λόγο ὁ Θεός ἐὰν κάναμε ὅ,τι μπορούσαμε γι' αὐτό. Ὅμως, τὸ ἐὰν καὶ πόσα παιδιά μᾶς στείλει ὁ Θεός, ἀνήκει ἀποκλειστικά στὴ δικὴ Του πρόνοια καὶ σοφία. Μάλιστα, ἡ ἐν Χριστῶ πολυτεκνία εἶναι μία εἰδικὴ καὶ ξεχωριστὴ χάρις καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

• Καὶ κάπου στό τέλος ἔρχεται ἡ ἀγάπη...

Ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία δέν ἔχει νά κάνει μέ τόν ἀριθμό τῶν παιδιῶν, τίς οἰκονομικές δυσκολίες καί τήν ἔλλειψη τοῦ χρόνου, ἀλλά μέ τή θυσία. Γιατί ἡ μητρότητα καί ἡ πατρότητα εἶναι θυσία, ἀνεξάρτητα μέ τό πόσα παιδιά μᾶς ἔχει χαρίσει ὁ Θεός. Ἕνα παιδί πού ἔχει μεγαλώσει μέ ἀγάπη, ἔχει χαρά μέσα του, ψυχική ἀνθεκτικότητα, ἐνσυναίσθηση καί καλοσύνη!

«Ἐχει ὥρα πού ὁ
σύζυγος τῆς κρατᾶ τό χέρι καί περπατοῦν στήν
πλατεία περνώντας ἀνάμεσα ἀπό τά παιδιά πού τρέχουν. Τήν κοιτᾶ
καί τῆς χαμογελᾷ. Ἐκείνη τοῦ ἀνταποδίδει τό χαμόγελο, κοιτώντας τή
θέα τοῦ Οὐρανοῦ. Δέν μιλᾶνε μέχρι πού φτάνουν στό σπίτι.
Ἡ πόρτα ἀνοίγει καί τά παιδιά τρέχουν χαρούμενα στήν ἀγκαλιά
της! Ἡ Ἐλεονώρα ἀνοίγει τά χέρια της καί γεμίζει ἡ
ἀγκαλιά της ἀπό ἔξι μικρά κεφαλάκια!
» «Τά ζωντανά ποντικάκια μου!», ψιθυρίζει
χαμογελώντας!».

Περιοδικό "Ἑλληνορθόδοξη ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ",
ἀρ. τ. 176/2022, σελ. 15-18.

<https://pefip.gr/wp-content/uploads/2022/12/WEB-Τεύχος-176.pdf>

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ (1979)

ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ
Οικογένεια

«Όπου ἀνθίζουν λουλούδια καί παίζουν
παιδιά, ἐκεῖ εἶναι ὁ παράδεισος...»!

Πολύτεκνη Οικογένεια Γεωργίου καί Παρασκευῆς
ΚΑΡΥΤΙΝΟΥ, μέ 6 παιδιά, γεννημένα ἀπό 2014
ἕως 2022, Νομός Ἀττικῆς, βλ. σελ. 12.

ΤΕΥΧΟΣ
176/2022

ΔΩΡΕΑΝ

ΕΚΔΟΣΗ
Π.Ε.ΦΙ.Π.